

Eetu Rauhala

Isät: mekin olemme tärkeitä

Opinnäytetyö

Kevät 2012

Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Sosiaalialan koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Koulutusohjelma: Sosiaalialan koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Sosionomi (AMK)

Tekijä: Eetu Rauhala

Työn nimi: Isät: mekin olemme tärkeitä

Ohjaaja: Minna Zechner

Vuosi: 2012

Sivumäärä: 43

Liitteet: 1

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat, millainen mies on hyvä isä, miten isät toteuttavat hyvää isyyttään ja miten palvelujärjestelmä (erityisesti neuvola), perhe ja työpaikka huomioivat isiä. Työssä tutkin, miten isät valmistautuivat lapsen tuloon sekä miten heidän perheensä, lähipiirinsä ja työpaikkansa tukivat heitä odotusajana ja lapsen syntymän jälkeen (haastattelupäivään asti). Haastateltavien isien lapset ovat alle kouluikäisiä. Tutkin myös, miten he ovat ihmisinä muuttuneet isänsä tulonsa jälkeen sekä miten palvelujärjestelmä, perhe ja työpaikka on tukenut heitä matkalla isyyteen sekä isäksi tulon jälkeen.

Opinnäytetyö on laadullisen tutkimus. Aineistonkeruumenetelmä oli haastattelu, jonka kohteena olivat seitsemän alle kouluikäisten lasten isää. Haastateltavien isien tilanne vaihteli iän, lasten lukumäärän sekä perhemuotojen osalta.

Tutkimuksessa ilmeni, että vaikka haastateltavat isät sekä heidän perhetilanteensa ovat erilaisia, heitä kaikkia yhdistää sama rakkaus ja huolenpito lapsiaan kohtaan. Heille isänä oleminen on tärkeää ja he kokevat isyytensä positiivisena asiana. Ne isät, jotka osallistuivat palvelujärjestelmän tarjoamiin palveluiden käyttöön odotusajana sekä synnytyksen jälkeen, kokivat tulleen huomioduksi ja arvostetuiksi henkilökunnan puolelta.

Avainsanat: isyys, palvelujärjestelmät, perhe, neuvola.

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Social Services

Specialisation: Bachelor of Social Services

Author/s: Eetu Rauhala

Title of thesis: Fathers: We, Too, Are Important

Supervisor(s): Minna Zechner

Year: 2012 Number of pages: 43 Number of appendices: 1

The research questions of the thesis were what kind of a man a good father is, how fathers accomplish good fatherhood, as well as how the health care service system (especially child clinics) and society take fathers into account. The thesis examines how fathers prepared for the coming child, how their families, vicinity and their workplaces support them during expectancy and how they have changed as human beings after the child was born (until the day of the interview). I also studied how the health service system has supported them on the journey of becoming a father and after they became fathers.

The thesis is a qualitative research. The method for gathering material was interviewing, whose objects were seven fathers of under school aged children. The situation of the interviewed fathers varied according to age, amount of children and family form.

The research showed that even though the interviewed fathers and their family situations are different, they are all connected by the same love and care for their children. Being a father is important to them and they see their fatherhood as a positive thing. The fathers, who took part in the services the healthcare service system provided during and after the pregnancy, saw themselves being noticed and appreciated by the staff.

Keywords: fatherhood, health care service systems, society, child welfare clinic.

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO	5
2 TUTKIMUS JA SEN TOTEUTTAMINEN	6
3 ISYYDEN MUODOT	7
3.1 Biologinen isyys	7
3.2 Juridinen, laillinen isyys.....	10
3.3 Sosiaalinen isyys.....	12
3.4 Psykologinen isyys.....	13
4 ISÄT PALVELUJÄRJESTELMÄN PIIRISSÄ	15
4.1 Isät neuvolassa	15
4.2 Neuvolan isäryhmät	16
4.3 Neuvolan Isävauvaryhmät.....	17
5 ISÄNÄ ELÄMÄSSÄ.....	20
5.1 Isäksi tuleminen	20
5.2 Isän rooli	22
5.3 Isäsuhde	23
5.4 Isien tunteet	24
5.5 Kun isä on poissa.....	25
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	27
6.1 Aineistonkeruu	27
6.2 Analyysi.....	28
7 TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	30
7.1 Millainen mies on hyvä isä?	30
7.2 Miten haastateltavat isät toteuttavat hyvää isyyttään?	31
7.3 Miten palvelujärjestelmä, perhe ja työpaikka huomioivat isiä?	33
8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	35
LÄHTEET	37
LIITTEET	41

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aihe pohjautuu vanhemmuuteen ja erityisesti isyyteen. Olen itse pian 3- vuotiaan lapsen isä, joten aihe on omakohtaisesti tuttu. Isyys on puhuttanut yhteiskunnassamme pitkään. Helsingin Sanomien nettisivuilla viime vuoden lopulla julkaistu artikkeli (Helsingin Sanomat 11.11.2011) käsitteli isien oikeuksia, velvollisuuksia ja isyyden epäkohtia pääkysymyksenään; kantavatko isät nykyisin riittävän suurta vastuuta lapsistaan. HS- raadiksi kutsuttu suuri joukko toi oman mielipiteensä julki kyseisessä artikkelissaan. Tällaisia keskusteluketjuja on Internetissä enemmänkin.

Mitä isän tulee tehdä perheessä? Onko isä yhtä tärkeä ja tarpeellinen lapselle kuin äiti? Tarvitaanko isää ylipäätään? Näihin sekä muihin isyyteen liittyviin kysymyksiin haen vastauksia opinnäytetyössäni.

Idea opinnäytetyöni aiheesta lähti siitä hetkestä, kun sain itse tietää isäksi tulostani. Peilaan itseäni ihmisenä ja isänä lähes päivittäin, koska haluan alati kehittyä vanhempana. Ihmiset ovat erilaisia ja se näkyy myös heidän toteuttamastaan isyydestä, mutta useimpia isiä yhdistää sama lähtökohta: he haluavat olla hyviä isiä.

Opinnäytteeni teoriaosuus koostuu isyyden muodoista sekä isäksi tulemisen ja isänä olemisen eri osista, kuten isän roolista ja isäsuhteesta. Lisäksi käsittelen neuvolan tarjoamia palveluita aktiivisille isille. Kerron teoriaosuudessa myös omia isyyteen liittyviä ajatuksiani ja mielipiteitäni. Tutkimustyöni on laadullinen ja aineistonkeruumenetelmäni on haastattelu, joka tapahtuu kasvokkain. Kohderyhmäni on alle kouluikäisten lasten isät. Haastattelukysymykseni olen itse kehitellyt teoriaosuudessa käytetyn kirjallisuuden pohjalta.

2 TUTKIMUS JA SEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimukseni idea lähti siitä hetkestä, kun sain kuulla omasta isäksi tulostani. Jo tällöin päätin keskittää opinnäytetyöni isyyden tutkimiseen. Varhaiskasvatuspisteiden vuoksi tutkimukseni kohteina olivat alle kouluikäisten lasten isät. Aloitin opinnäytetyöni työstämisen syksyllä 2011.

Tiesin heti idean saatuani, että helpoin tapa saada kattavaa tutkimusaineistoa on haastatella isiä kasvokkain. Ennen tutkimuksen toteuttamista kokosin opinnäytetyöni isyyttä käsittelevän teoriaosuuden, jonka materiaalista työstin haastattelukysymykseni. Materiaalia teoriaosuuttani varten oli runsaasti saatavilla. Tiesin ennuudesta, että tutkittua isyyttä eriyvänä vanhemmuuden osana oli julkaistu paljon sillä olin sitä kirjastoista etsinyt ja löytänytkin; luin isyyttä käsittelevää kirjallisuutta kun olin itse tulossa isäksi.

Tutkimushaastattelun kysymyksiä rakentaessani peilasin haastatteluun tutkimuskysymyksiäni: rakensin haastattelukysymykset, jotka antaisivat minulle kattavaa tietoa isien toteuttamasta isyydestä.

Tutkimuskysymyksiäni olivat:

- 1) Millainen mies on hyvä isä?
- 2) Miten haastattelemanisi isät toteuttavat hyvää isyyttään?
- 3) Miten palvelujärjestelmä, perhe ja työpaikka huomioivat isiä?

3 ISYYDEN MUODOT

Isyys ilmiönä tai käsitteenä ei ole nykyaikana mitenkään yksiselitteinen. Tällä hetkellä ajankohtaisempaa on kysyä ”kuka tai mikä on isä.” Uusperheisyyden (esim. lapsi asuu biologisen äidin ja tämän poikaystävän kanssa) ollessa nykyään tavallista, voidaan myös kysyä voiko lapsella olla kaksi isää. (Huttunen 2001, 57.)

Edellisen kappaleen yhteydessä voisi myös kysyä, voiko lapsella olla kaksi saman sukupuolen edustajaa vanhempinaan? Homoparien adoptio- oikeuksia käsitellessä ihmiset voisivat miettiä, kumpi on parempi kahdesta vaihtoehdosta:

- 1) Lapsi saa perheen ja rakastavat vanhemmat, sekä ympäristön, jossa hänen tarpeensa ja intressinsä otetaan yksilöllisesti huomioon ja ennen kaikkea oikean kodin ja perheen, tai
- 2) Hän kasvaa lastenkodissa, jossa hänen kaikkiin tarpeisiinsa ei välttämättä pystytä vastaamaan ja jossa lapselle tärkeät kiintymyssuhteet voivat jäädä saavuttamatta. (Rauhala 2012.)

Lapsi voi kokea esimerkiksi koulukiusaamista siksi, että hänellä on homovanhemmat, mutta koulupäivän päätteeksi nämä vanhemmat ovat lohduttamassa ja tuke-
massa häntä, laittavat ruokaa, auttavat läksyissä sekä kaikin tavoin antavat tälle jakamattoman huomionsa. Yhtälailla lasta voidaan kiusata siksi, ettei hänellä ole vanhempia ollenkaan. Ja sen asian kanssa hän voi koulupäivän päätteeksi jäädä yksin. Homojen adoptio- oikeus merkitsee homoille oikeutta perhe- elämään ja lapsiin, mutta myös lapsille oikeutta perheeseen ja kotiin. (Rauhala 2012.)

3.1 Biologinen isyys

Biologisella isyydellä tarkoitetaan miehen ja lapsen perinnöllistä suhdetta, eli lapsi on saanut alkunsa tämän (eikä kenenkään muun) sukusoluista. Biologinen isä siis on mies, joka on siittänyt lapsen joko luonnonmenetelmällä tai keinohedelmöityksellä. Vaikka kyseinen mies ei saisi lapsen elämässä muuta isän asemaa, on puolet lapsen geneettisestä perimästä silti peräisin häneltä. Tämä ei ole merkityksellisesti lainkaan vähäistä lapsen tai miehen kannalta. Vaikka mies ei koskaan edes tapaisi lastaan, voi pelkkä tietoisuus lapsen olemassaolosta olla merkityksellistä

miehen identiteetille tai elämän päämäärille. Joillekin isille tällä tietoisuudella ei kuitenkaan vastaavasti ole mitään merkitystä: Sen sijaan lapsen myöhemmälle elämälle biologisen isän antamalla perimällä on valtava merkitys riippumatta siitä, tietääkö lapsi miehestä mitään. Näin ajatellen isä on aina osana lapsensa elämää. (Huttunen 2001, 58–59.)

Sana ”isä” mielletään voimakkaimmin silloin, kun miehen ja lapsen välillä on biologinen yhteys: ”isä” on lapsen siittäjä ja hänen sukusolustaan lapsi on saanut alkunsa. Isän käsitettä käytetään selvästi sanan biologisessa merkityksessä, esimerkiksi ”tyttö on isänsä näköinen” tai ”hän ei ole lapsen oikea isä”. Biologisesti painottunut isä-termin käyttö perustellaan tosiasiallisesti miehen ja lapsen välisen sosiaalisesti havainnoitavan suhteen tai miehen ja lapsen äidin välisen suhteen kautta. Tältä kannalta katsottuna on selkeämpää käyttää sellaista isä-terminiä, jossa sillä tarkoitetaan äidin ohella lapsen toista huoltajaa tai vanhempaa, joka on sosiaalisesti ja laillisesti vastuussa lapsen kasvatuksesta ja hoidosta. Tähän viittaavat esimerkiksi sanonnat ”tähän tarvitaan isäsi allekirjoitus” ja ”tämä retki on tarkoitettu isille ja pojille”. (Huttunen 2001, 57.)

Kuitenkin ainoastaan isyyden biologinen merkitys on yksiselitteinen, koska mahdollisuus siihen, että samaa munasolua ovat hedelmöittävässä kahden eri miehen siittiöt, on käytännössä olematon. Biologinen isyys kiteytyy siten vain yhteen mieheen. Sen sijaan kaikki muut, sosiaalisemman isyyden tulkinnat ovat edellä mainittua isyyttä huomattavasti horjuvampia ja hatarampia. (Huttunen 2001, 58.)

Jokaisella on isyydestä oma käsitekarttansa, josta haluaa pitää kiinni. Isä on monille myös arvonimi, jonka käytöstä niin lapset kuin vanhemmatkin haluavat määrätä itse. Vaikka mies olisi sivullisen silmin kuinka huono isä tahansa, saattaa lapselle olla äärimmäisen tärkeää että hänen elämässään on joku, jota pitää isänään, kutsua isäksi ja rakentaa tästä isän mielikuva itselleen. Vastaavasti miehelle voi olla tärkeää, että lapset kutsuvat häntä isäksi, vaikka yhteydenpito olisi vähäistäkin. Monille miehille (vaikkei nähtävästi kaikille) koettu isyys muodostuu osaksi miehen pysyvää identiteettiä, jolloin isyyden pohtiminen, mikä isä minä olen, voi tuntua järjettömältä ja jopa loukkaavalta. (Huttunen 2001, 58.)

Minulle isänä oleminen on kaikki kaikessa. Olen muodostanut maailmani sellaiseksi, jossa lapseni etu menee kaiken edelle. Pidän isyyttäni etuoikeutena ja teen sen eteen töitä päivittäin: pyrin myös kehittymään isänä koko ajan. Tahdon lapseni olevan ylpeä minusta ja tahdon, että hän voi aina tukeutua minuun; ei vain siksi, että olen hänen isänsä. Huttunen (2001) on todennut, että isän ja lapsen välinen suhde voi vähäisenä tai tulehtuneenakin olla molemmille tärkeä. Molemmille pelkkä tieto toisen olemassaolosta saattaa olla merkityksellistä toisen elämän kannalta. (Rauhala 2012.)

Näihin päiviin asti biologisella isyydellä on Huttusen (2001, 59) mukaan ollut selkeä valta- asema isyyden määrittelyssä. Tämä voidaan todeta arkikielen ”oma lapsi” tai ”oikea isä”- ilmaisuissa. Tällaiset puhuvat pitävät itsestään selvänä sitä asiaa, että vasta biologinen isyys tekee isästä ”oikean isän” ja lapsesta ”oman lapsen”. Biologisen isyyden erityisasemalle on myös historiallisia syitä: sukujen ja perheiden hallitsemassa yhteiskunnassa on verisiteillä ollut ratkaiseva merkitys (arvonimien tai –asemien tai muiden perintöoikeuksiin liittyen, esim. kruununperintö). Niinpä biologisella isyydellä on ratkaiseva merkitys juridisen isyyden määrittelyssä, jonka mukaan esimerkiksi lapsen perintöoikeus isään voidaan määrittää. (Huttunen 2001, 59.)

Vasta viime aikoina on alettu kyseenalaistaa biologista isyyttä korostavia ajattelumalleja. Syitä on monia, joista ehkä tärkein on keinoalkuisten hedelmöitysten esiin nostama problematiikka. Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tulisi säilyttää miehelle, joka jää lapsen kannalta pelkäksi biologiseksi isäksi? Viime vuosina biologisen vanhemmuuden itsestäänselvyys sekä miehellä että naisella on uuden lisääntymisteknologian kehityksen myötä kyseenalaistettu. (Huttunen 2001, 59.)

Biologista yhteyttä voidaan perustellusti väheksyä isän käsitettä määräävänä tekijänä. Mikäli isä ajatellaan suhdekäsitteenä siten, että lapsen ja miehen välillä välittää henkilökohtainen suhde- toistensa tuntemista, vuorovaikutusta, kommunikaatiota ja molemminpuolista tuttavuutta, jopa kiintymystä -, ei pelkkä biologinen side olisi riittävä ehto isyydelle. Pelkkä biologinen isyys on niin pieni osuus isyyden kokonaismerkityksessä että isän ”arvonimi” on vähintäänkin turhassa, ellei lähes

väärässä käytössä. Jos miehen isyys jää pelkkään siirtämiseen, hänessä tuskin herää mitään isätuntoja myöhemmässäkään vaiheessa. (Huttunen 2001, 60.)

Oman lapseni kohdalla olen panostanut kahdenkeskeiseen aikaan, yhdessä tekemiseen ja keskinäisen suhteemme vaalimiseen. Se, että lapseni pitää minua tärkeänä ja kutsuu minua isäksi on parasta, mitä tiedän. Lapseni ei kuitenkaan tiedosta biologista isyyttäni, ei hän tiedosta eri isyyden muotoja. Hänelle olen rakastava ihminen, joka leikkii hänen kanssaan ja joka lohduttaa häntä kun hänellä on paha mieli. Kun lapseni kutsuu minua isäksi, hän luo kyseiselle sanalle sen merkityksen ja arvon, joita ilman sana ”isä” on melko tyhjä, kuten Huttunen aiemmassa kappaleessa totesi. (Rauhala 2012.)

3.2 Juridinen, laillinen isyys

Juridisella isyydellä tarkoitetaan isyyden yksityisoikeudellista puolta, eli kenellä on yhteiskunnallisia oikeuksia ja velvollisuuksia lapseen nähden lain edessä. Juridisesti isäksi voi tulla kolmella tavalla: avioliiton isyysolettaman, isyyden tunnustamisen tai vahvistamisen sekä adoption kautta. Avioliiton ja adoption tuoma juridinen isyys on sinänsä kaikki isän oikeudet kattavaa, mutta isyyden tunnustamisen yhteydessä juridiseen isyyteen liitetään erikseen kysymykset huoltajuudesta ja elatusvelvollisuudesta. Isyyslain (L 5.9.1975/700) isyysolettaman mukaan avioliitossa oleva mies tulee juridiseksi isäksi lapsen syntyessä avioliiton aikana. Jos mies ei ole avioliitossa lapsen äidin kanssa, voi hän saada juridisen isän aseman joko isyyden tunnustamisen tai vahvistamisen kautta. Isyyden tunnustaminen tapahtuu lastenvalvojan vastaanotolla: täältä tunnustamisasiakirjat lähetetään käräjäoikeuteen tuomarin vahvistettavaksi. Isyyden vahvistaminen tapahtuu oikeusteitse silloin, kun mies ei tunnusta vapaaehtoisesti isyyttään, vaikka todisteet puhuisivatkin toista. Tämä on kuitenkin harvinaista. (Huttunen 2001, 60–61.)

Juridiseen isyyteen kytkeytyy olennaisena osana myös huoltajuus, jonka saatuaan miehen juridinen isyys on täysivaltaista. Avioliitossa mies saa myös isyysolettaman mukaisesti puolet huoltajuudesta, mutta avioliiton ulkopuolella syntyneen lap-

sen huoltaja on aluksi vain äiti. Isyyden tunnustamisen jälkeen vanhemmat voivat sopia yhteis- tai yksinhuollosta. (Huttunen 2001, 61.)

Kolmas juridisen isyyden tie on adoptio. *Lailla lapseksiottamisesta* (L 8.2.1985/153) voidaan tuomioistuimen päätöksellä vahvistaa vanhemman ja lapsen suhde. Miehet tulevat adoption kautta isäksi käytännössä kahdella tavalla: naimisissa oleva pari adoptoi yhdessä lapsen tai uusperheen isä adoptoi puolisonsa lapsen. Jälkimmäisessä tapauksessa lasta ei luokitella myöhemmässä vaiheessa ottolapseksi ja kyseinen uusperhe muuttuu tilastoissa ydinperheeksi (perhemuoto, johon kuuluvat vanhemmat sekä heidän yhteiset lapsensa). Tämä on sikäli loogista, koska adoption myötä miehestä tulee lapselle sekä juridinen että sosiaalinen isä. (Huttunen 2001, 61.)

1.9.2009 *rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain* (L 9.11.2001/950) 9§:n pykälän muutos tuli voimaan. Tämä muutos mahdollistaa sen, että rekisteröidyn parisuhteen osapuoli voi ottaa ottolapsekseen parisuhteen toisen osapuolen lapsen: kyse on siis perheen sisäisestä adoptiosta. Muutoin rekisteröityjen homoparien mahdollisuus adoptioon ei toistaiseksi ole juridisissa asioissa edennyt. (Rauhala 2012.)

Isyys ja vanhemmuus tuovat miehelle velvollisuuksia kuin myös oikeuksia, muun muassa isän vastuu lapsesta. *Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta* annetun lain (L 8.4.1983/361) 1§:ssä määritellään huoltajan velvollisuudet seuraavasti:

Lapsen huollon tarkoituksena on turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi lapsen yksilöllisten tarpeiden ja toivomusten mukaisesti. huollon tulee turvata myönteiset ja läheiset ihmissuhteet erityisesti lapsen ja vanhempiensa välillä. (L 8.4.1983/361.)

Lapselle tulee turvata hyvä hoito ja kasvatusta sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito. Lapselle on pyrittävä antamaan turvallinen ja virikkeitä antava

kasvuympäristö sekä lapsen taipumuksia ja toivomuksia vastaava koulutus. (L 8.4.1983/361.)

Lasta tulee kasvattaa siten, että lapsi saa osakseen ymmärtämystä, turvaa ja hellyyttä. Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti. Lapsen itsenäistymistä sekä kasvamista vastuullisuuteen ja aikuisuuteen tulee tukea ja edistää. (L 8.4.1983/361.)

Laissa määritellään myös (3§), ketkä ovat lapsen huoltajia: ”Lapsen huoltajia ovat hänen vanhempansa tai henkilöt joille lapsen huolto on uskottu.” (L 8.4.1983/361).

3.3 Sosiaalinen isyys

Sosiaalisella isyydellä tarkoitetaan lapsen kanssa asumista, arjen jakamista lapsen kanssa sekä vaihtelevaa hoivan, huolenpidon ja ajan antamista lapselle. Sosiaaliseen isyyteen kuuluu myös julkinen esiintyminen lapsen kanssa, joissa miehen isyys ikään kuin hyväksytään ja ulkopuoliset tottuvat määrittelemään miehen lapsen isänä vaikkei hän sitä biologisesti olisikaan. Käytännössä sosiaalinen isä on usein myös juridinen isä ja tästä syystä näitä kahta isyyden muotoa ei aina ole käsitteellisesti eroteltu. (Huttunen 2001, 62, 63.)

Tilanteessa, jossa mies ei ole lapsen biologinen tai juridinen isä, vaan ainoastaan sosiaalinen isä, saattaa herätä kysymys, onko hän ”isä” ollenkaan: lapset voivat puhutella häntä etunimellä tai lempinimellä kutsumatta häntä isäkseen. (Huttunen 2001, 63). Toisaalta moni lapsi puhuttelee omaa biologista isäänsä etunimellä. (Rauhala 2012.)

Arkikielessä on otettu käyttöön *mieskaveri*-nimitys, joka kuitenkin voi tarkoittaa ketä tahansa lapsen elämässä olevaa mieshenkilöä, joka antaa lapselle aikaansa. Tällainen mieskaveri voi olla äidin uusi avio- tai avomies tai miesystävä, lähisukulainen (useimmiten äidin puolelta), perheystävä tai joku muu ihminen. Myös erilaiset järjestöt tarjoavat mieskaveritoimintaa. Mieskaveri voi olla lapselle tärkeä hen-

kilö silloin kun hänen biologis- juridinen isänsä ei jostain syystä ole mukana lapsen elämässä. (Huttunen 2001, 63.)

3.4 Psykologinen isyys

Psykologisella isyydellä tarkoitetaan isäsuhteen tunnepohjaista, kiintymyksellistä puolta. Psykologinen isyys määrittyy ensisijaisesti lapsen kautta; kenet lapsi kokee isänään, kehen lapsi on kiintynyt, keneen lapsi turvaa ja kenellä on lapsen kasvatukseen liittyvää arvovaltaa. Miehen kannalta psykologinen isyys on tunnistettavissa kun lapsella on hänelle tunnepohjaista merkitystä; miehellä on voimakasta halua hoivata, suojella, auttaa ja tukea lasta sekä olla läsnä lapsen elämässä. (Huttunen 2001, 64.)

Sitkeä isyyteen liittyvä stereotypia on, että kun mies on sekä biologinen, juridinen että sosiaalinen isä, hän olisi automaattisesti isä myös psykologisella tasolla. Näin ei kuitenkaan aina ole, koska kiintymyssuhteen syntyminen ei määräydy ulkoisten sääntöjen mukaan. Tämä on oletettavasti arka paikka sekä miehelle että lapselle: jokainen itseään hyvänä isänä pitävä mies haluaisi olla rakastava ja rakastettu psykologinen isä, kun taas jokainen lapsi haluaa isän, jota ihailta, johon lapsi voi kokea olevansa kiintynyt ja joka on läsnä sataprosenttisesti. (Huttunen 2001, 64.)

Psykologisen isyyden kohdalla ei Huttusen (2001) mukaan voi välttyä ajatukselta, että psykologinen isyys on ansaittava olemuksella, käyttäytymisellä ja toiminnalla. Monet miehet kuitenkin vierastavat ajatusta; he vetoavat joko verisiteisiin (biologinen isyys) tai siihen, ettei äitienkään tarvitse ansaita äitiyyttään. Kuitenkin yleisesti ajatellaan, että psykologinen äitiys syntyy odotuksen, synnytyksen, imetyksen ja varhaishoidon myötä. Psykologiset kiintymyssuhdeteoriat tukevat tätä käsitystä. Näin ollen voidaan päätellä, että psykologinen isyyskin syntyy luonnostaan, jos isä on heti lapsen syntymästä alkaen läsnä erilaisissa varhaishoitotilanteissa. (Huttunen 2001, 65.)

Psykologinen ja sosiaalinen isyys muodostavat sen isyyden, jota itse pidän tärkeimpänä osana isyyttä: molemminpuolisen rakkauden ja luottamuksen. Psykologinen ja sosiaalinen isyys eivät ole suoraan tai ollenkaan sidoksissa verenperimään (biologinen isyys) tai yhteiskunnallisiin velvoitteisiin (juridinen isyys). Psykologinen ja sosiaalinen isyys vaativat isiltä enemmän, mutta ne myös antavat isille eniten. Pohdin aiemmin, kuinka pelkkä biologinen isyys ei anna isyydelle tai isän arvonimelle kirjoittamaan sisältöä (ks. 3.1 Biologinen isyys): Huttunen itsekin puhuu psykologisen ja sosiaalisen isyyden puolesta kun on kyse isän ja lapsen välisestä suhteesta, joiden tukipilareina ovat rakkaus, luottamus, turvallisuus ja osallisuus.

Jos saisin tietää, etten olisi lapseni biologinen isä, olisin luonnollisesti järkyttynyt. Kyseinen tieto ei kuitenkaan muuttaisi kirjoittamistani tilannetta: olisin edelleen lapseni se sama henkilö, joka olen jo yli 3 vuoden ajan ollut. Tieto siitä, etten olisi hänen biologinen isänsä, ei saisi minua rakastamaan häntä yhtään vähempää. En usko että sillä olisi lapsenikään näkökannalta suurta merkitystä. (Rauhala 2012.)

Jos mies on alusta asti tietoinen, ettei ole lapsen biologinen isä, mutta on silti läsnä lapsen elämässä niin psykologisessa kuin sosiaalisessakin mielessä, ei kenelläkään ole oikeutta sanoa, ettei hän ole lapselle tärkeä. Jos miehellä ja lapsella on keskinäinen luottamussuhde, he välittävät aidosti toisistaan ja jakavat arkensa toistensa kanssa, hän voi pitää itseään isänä. Jos mies epäilee kykyjään kasvattajana tai valvoo iltaisin sängyssä murehtien yökylässä olevan lapsen perään, ei kukaan voi sanoa ettei tämä olisi lapsen isä psykologisella ja/tai sosiaalisella tasolla. Jos lapsi kokee miehen tärkeäksi osaksi elämäänsä ja kutsuu häntä isäkseen sisällyttäen kyseiseen sanaan ne rakkauden, luottamuksen, turvallisuuden ja osallisuuden tukipilarit, on mies todellakin lapsen psykologinen isä. (Rauhala 2012.)

4 ISÄT PALVELUJÄRJESTELMÄN PIIRISSÄ

4.1 Isät neuvolassa

Johanna Mykkäsen (2010) ja Helinä Mesiäislehto- Soukan (2005) mukaan tulevia isiä pyritään saamaan yhä enemmän mukaan neuvolatoimintaan, mutta vaikka perhettä pidetään suomalaisessa terveydenhuollossa arvokkaana, se on edelleen äitisuuntautunutta ja usein isien tarpeet ohittavaa. (Mykkänen 2010, 34; Mesiäislehto- Soukka 2005, 139, Mykkäsen 2010, 34 mukaan). Isät kokevat turhautumista, ulkopuolisuutta ja tiedon riittämättömyyttä. (Mykkänen 2010, 34).

Neuvolatoiminnassa äitejä pidetään luonnollisesti ”tärkeämpinä” vanhempina. Äiti kantaa sikiön, pitää useimmiten äitiys- ja vanhempainloman sekä käy neuvolakäynneillä lapsen kanssa. Kansaneläkelaitoksen tutkimuksen mukaan n. 40 prosenttia isistä käy edes silloin tällöin lapsen kanssa neuvolakäynneillä joko yksin tai lapsen äidin kanssa. (Takala & Klaukka, 2000, Säävälän, Keinäsen & Vainion 2001, 24 mukaan). Kuitenkin erityisesti perhevalmennukset ensimmäistä lastaan odottaville vanhemmille saavat 80- 90 prosenttia isistä mukaan. Neuvolat ovat onnistuneet luomaan isiäkin innostavia toimintoja vanhemmuutta tukeviin palveluihin. (Säävälä, Keinänen & Vainio 2001, 24.)

Säävälän, Keinäsen ja Vainion mielestä syy siihen, mikseivät useimmat isät osallistu vauvan neuvolakäynneille, ei johdu isien päivätöistä. Monet isät kokevat neuvolaympäristön vieraaksi, se on mielletty naisten ja lasten alueeksi. Siksi isät eivät usein pyytämättä tule lastenneuvolaan. (Säävälä, Keinänen & Vainio 2001, 38.)

Lastenneuvolaan olisi hyvä saada entistä enemmän isiä. Suora kontakti terveydenhoitajaan kannustaa isiä aktiivisempaan vauvanhoitoon, joka nykytietämyksen mukaan on vauvan kehityksen ja perheyhteisön tasapainon kannalta hyvä asia. Vauvan syntymän jälkeinen aika on monelle isälle hyvä hetki kasvaa isyyteen, koska monelle miehelle ei raskausaikana synny valmiutta omaksua isän roolia.

Elämänmuutokseen on helpompi havahtua, kun vauva on käsissä. (Säävälä, Keinänen & Vainio 2001, 38.)

Säävälän, Keinänen ja Vainion (2001) toteuttamat isäryhmät ja isävauvaryhmät ovat luonteeltaan olleet tukea antavia; niissä isyyteen liittyviä voimavaroja on pyritty vahvistamaan ja saamaan käyttöön. Keskeisessä asemassa on vahvistaa isien uskoa ja luottamusta omaan hyvänä isänä selviämiseen ja osaamiseen. Käytännössä se onnistuu esimerkiksi positiivisella palautteella onnistumisista, kannustamalla kokeilemaan ja ottamaan vastuuta. Keskeistä tuen saamisessa on oma kokemus siitä, että tullaan kuulluksi ja hyväksytyksi, sen jälkeen voi olla helpompaa ottaa myös toisenkin tarpeet huomioon. Neuvolatyö voi tässä asiassa olla vahvistamassa positiivisen kierteen kehittymistä. (Mt. 26.)

4.2 Neuvolan isäryhmät

Neuvolan isäryhmien tehtävänä on auttaa miehiä isyyden kehitysprosessissa. Ryhmässä tulee olla riittävästi yhteenkuuluvuutta ja turvallisuutta, jotta tilanne edistäisi jäsenten psykososiaalista kehitystä. (Borg & Bruce 1991, Säävälän, Keinänen & Vainion 2001, 28 mukaan.)

Isäryhmätoiminnan tavoitteena on tarjota miehille mahdollisuus tunnistaa ja jakaa reaktioita sekä tunteita, jotka liittyvät isäksi tulemiseen. Tarkoituksena on myös isäroolin arvostuksen ja kiinnostuksen lisääminen miesten keskuudessa sekä luoda miesten välille isyyteen liittyvien kokemusten jakamismahdollisuuksia ja -valmiuksia. (Säävälä, Keinänen & Vainio 2001, 30.)

Säävälä, Keinänen ja Vainio (2001, 30) kannattavat neuvolakokemustensa pohjalta isille järjestettäviä erillisiä perhevalmennusryhmiä: kyseiset ryhmät ovat heidän mielestään paras tapa tavoittaa isät neuvolatoiminnassa. Neuvolassa kyetään tällä hetkellä kohtaamaan isät parhaiten esikoistaan odottavien vanhempien perhevalmennusryhmissä. Niistä näyttää muodostuneen isille se osa neuvolatoimintaa, jonka he ovat katsoneet sopivimmaksi tavaksi hankkia osaamista elämänmuutoksessaan. Isien innokkuus osallistua juuri perhevalmennusryhmiin on osittain seli-

tettävissä sillä, että isät tietävät kohtaavansa ryhmissä muitakin isiä: se on vähemmän pelottavaa kuin yksin meneminen neuvolan naisten ”valtakuntaan”. Aiemmin perhevalmennukseen osallistuminen oli synnytykseen pääsemisen edellytys ja vaikka pakkoa ei enää ole, on siitä ehtinyt tulla isille normaali synnytykseen ja tulevan elämänmuutokseen liittyvän tiedon hankintatapa. (Säävälä ym. 2001, 30.)

Perhevalmennuksen isäryhmät ovat hyvä vaihtoehto resurssien niukkuuden takia, kun halutaan mahdollisimman moni isä mukaan yhteiskunnan tarjoamiin palveluihin joiden tarkoitus on tukea miesten kasvua kohti isyyttä. Perhevalmennusryhmät voidaan myös helposti jakaa yhtä aikaa kokoontuvien isien ja äitien ryhmiin. Tärkeänä perusteena voidaan pitää myös sitä, että isät voivat helposti reflektoida isyyttään seuraamalla, kuinka toiset isät toteuttavat omaa isyyttään. Isien on mahdollista saada tukea, oppia uusia toimintatapoja sekä löytää oman tapansa toimia isänä. (Säävälä ym. 2001, 30.)

Säävälän, Keinäsen ja Vainion (2001) toteamana yksi tärkeimmistä syistä järjestää perhevalmennuksen isäryhmiä on se, että niissä lapsen äiti ei ole läsnä. Äidin poissaolon tärkeys on siinä, että paikalla ollessaan äiti passivoittaa isän. Isä vetäytyy herkästi, jopa huomaamattaan taka-alalle ja antaa äidin toimia perheen edustajana. Isälle ei tällöin jää tilaisuutta toimia vastuussa olevana vanhempana. Äidin poissaolo mahdollistaa myös arkojen äitiä ja parisuhdetta koskevien asioiden käsitteilyn. (Mt. 30.)

4.3 Neuvolan Isävauvaryhmät

Isien huomioiminen neuvoloissa on perinteisesti keskittynyt ennen synnytystä tapahtuvaan perhevalmennukseen. Säävälä, Keinänen ja Vainio (2001) huomasivat omaa isätyötänsä kehitellessään, että perhevalmennuksessa jäädään puolitiehen kannustaessa isiä generatiiviseen, tuottavaan isyyteen. Keskeinen syy tähän on se, että vauva konkretisoituu isälle vasta syntymän jälkeen. Monilla miehillä ei lisäksi ole aiempaa vauvanhoitokokemusta. Roolijako kotona saattaa myös olla se, että huolimatta äitien halusta saada isää aktiivisesti hoitamaan lasta, äidin läsnä-

olo saa isät passiivisiksi. Isien on helpompi uskoa vauva äidille, kun ei itse tiedä mitä tehdä, tai ei usko itseensä. Siksi äidittömiä isävauvatilanteita tarvitaan. (Mt. 38.)

Isävauvaryhmien järjestämisessä otetaan isompi askel eteenpäin verrattuna perhevalmennuksen isäryhmiin. Isävauvaryhmissä on kyse erilaisesta toiminnasta, sillä ne sijoittuvat ajallisesti eri kohtaan kuin perinteiset neuvoloiden ryhmätapaamiset ja niissä huomio kohdistuu ensisijaisesti isän ja vauvan suhteeseen. (Säävälä, Keinänen & Vainio 2001, 38.)

Isävauvaryhmien tavoitteena on hyviksi isiksi kouluttamisen sijaan antaa isille hyvä kokemus vauvan kanssa olemisesta. Säävälän, Keinänen ja Vainion mielestä isät ovat niin monelta taholta paremmin tietävien ja osaavien ympäröiminä, että kouluttava ote saa isät helposti tympääntymään isävauvaryhmiin. Isän ja vauvan välistä suhdetta voidaan vahvistaa tarjoamalla isille hyvä kokemus vauvan hoidosta, samalla voidaan lisätä kiinnostusta ja arvostusta isän rooliin ryhmän jäsenten silmissä. Näin osallistujien käsitystä itsestään riittävän hyvänä isänä vahvistetaan. (Säävälä, Keinänen & Vainio 2001, 39.)

Isävauvaryhmien tavoitteena on myös tarjota osallistujille mahdollisuus jakaa kokemuksiaan isäksi tulemisestaan ja vauvaperhe-elämästään. Ryhmässä tavoitteena on myös antaa ja saada käytännön neuvoja erinäisissä vauvanhoitoon liittyvissä pulmatilanteissa. Isävauvaryhmissä tarkoituksena on myös saada isä ja vauva pois äidin valvovan silmän alta. Jaetun vanhemmuuden ja tuottavan isyyden kehittymisen kannalta on oleellista, että isä selviytyy vauvan kanssa itse ja löytää itselleen sopivan tavan toimia lapsen kanssa eri tilanteissa. (Säävälä, Keinänen & Vainio 2001, 39.)

Isä- ja isävauvaryhmät ovat mainio keino pönkittää isien itsetuntoa. Moni isä varmasti kokee epävarmuutta suoriutua tehtävästään vanhempana, etenkin jos kyse on esikoisesta. ”Kohtalotovereiden” kanssa keskusteleminen ja kyseleminen on varmasti helpompaa ja kuin esimerkiksi kumppanin tai vanhempien kanssa. Kyseessä on kuitenkin miesporukka, joka on samassa tilanteessa kanssasi ja joka taatusti ymmärtää, mistä puhut. (Rauhala 2012.)

Kihlattuni oli ennen lapsemme syntymää lukenut monia lapsenhoitoon liittyviä kirjoja, ja oli lapsen tultua taatusti asioista paremmin perillä kuin minä. Lämmittäessä ensimmäistä kertaa maitopulloa, lämmitin sen liian kuumaksi. Kihlattuni neuvoi kokeilemaan maidon lämpötilaa, jolloin totesin itsekkin, että maitoa pitää hieman jäädyttää. Kyse oli inhimillisestä ja loppupeleissä mitättömästä erehdyksestä: tunsin kuitenkin pettymystä ja vihaa itseäni kohtaan. Entä jos olisin ollut yksin kotona enkä olisi itse huomannut kokeilla maidon lämpötilaa? Entä jos olisin antanut kuumaa maitoa lapselleni ja hän olisi polttanut kielensä? Tunsin oloni tyhmäksi ja epäkelvoksi vanhemmaksi. Samalla en voinut olla ajattelematta, että kihlattuni tuntisi minusta samoin, vaikka hän sanoi itselleenkin käyneen samoin. (Rauhala 2012.)

Isä- ja isävauvaryhmissä isät voivat puhua juuri tällaisista arjen pienistä ja myös isommista asioista. Ei kyselemisessä ole mitään vikaa, eikä omien tunteiden näyttäminen ole heikkoutta. Isillä on yhtä suuri oikeus olla huolissaan kyvyistään vanhempana kuin äideilläkin; omien taitojensa kyseenalaistaminen on sekin osoitus isän rakkaudesta lastaan kohtaan. (Rauhala 2012.)

5 ISÄNÄ ELÄMÄSSÄ

5.1 Isäksi tuleminen

Marsigliion ja Hutchinsonin (2002, 176, Mykkäsen 2010, 21 mukaan) kertomana paras isäksi tulon hetki on silloin, kun pari on sekä emotionaalisesti että taloudellisesti valmis; lapsen hankintaan liittyvät plussat ja miinukset on tällöin punnittu tarkoin. Eija Sévon ja Jouko Huttunen (2002, 78; 2004, 138–140, Mykkäsen 2010, 21 mukaan) ovat haastatelleet odottavia äitejä (n=7) ja isiä (n=5) ja havainneet naisen haluavan ja suunnittelevan lasta enemmän kuin mies. Kristine Baber ja Albert Dreyer (1986, 134, Mykkäsen 2010, 21 mukaan) sanovat myös päätöksien vapaaehtoisesta lapsettomuudesta olleen pääosin naisten varassa. Miehen näkökulma tulee esille vasta (jos silloinkaan) kun on yhteisesti sovittu lasten hankinnasta (Mykkänen 2010, 21). Sally Sheldonin (2005, Mykkäsen 2010, 21 mukaan) mukaan isän laillinen asema ja oikeudet jäävät äitiä vähemmälle myös hedelmöityshoitojen yhteydessä.

Lapsen hankkiminen siinä vaiheessa, kun hankintaan liittyvät asiat on jo valmiiksi mietitty ja suunniteltu, on varmasti helpompaa sekä vanhemmille että lapselle. Tällöin raskaus ja synnytyksen jälkeinen ”uuden elämän aloittaminen” kuormittavat vanhempia henkisesti vähemmän ja he voivat keskittyä lapseen paljon enemmän. Kaikkia asioita ei tietenkään voi suunnitella tai ennakoida etukäteen, mutta sekä fyysinen että henkinen varustautuminen tulevaa lasta varten on enemmän hyväksi kuin pahaksi. (Rauhala 2012.)

Baber ja Dreyer (1986, Mykkäsen 2010, 21 mukaan) pohtivat, onko naisella lapsen hankkimisen halu voimakkaampaa kuin miehellä, vai onko kyseessä vain kulttuurinen käsitys miehen välinpitämättömyydestä lapsen hankintaan. Lapsen hankintaa ei juuri ole tutkittu miesnäkökulmasta; se ei kuitenkaan tarkoita, etteivätkö miehet pohtisi asiaa. (Mykkänen 2010, 21).

Kanadalaiset tutkijat Andrew Peterson ja Catherine Jenni (2003) ovat haastatelleet kuutta ensimmäistä kertaa isäksi tulevaa miestä ja todenneet heidän pohtineen lisääntymiskykyään ja sen seurauksia monesta näkökulmasta. Miehet miettivät lapsen tuomia etuja ja haittoja, mutta eivät saaneet pohjaa ajattelulleen, koska isyyden positiivisia puolia ei vielä tuolloin osattu realisoida. Pelkästään järkeilyllä ja loogisuudella ei saatu aikaan minkäänlaista päätöstä, jolloin miehet alkoivat epäillä haluaan tulla isäksi. He joutuivat myös kohtaamaan elämän rajallisuuden, he luopuivat vähitellen elämäntilanteen pakosta ja antoivat tunteilleen tilaa. He perustelivat lapsen hankintaa ja työstivät ajatusta aina lapsen syntymään asti. Miesten mukaan isäksi tuleminen oli ”matka tuntemattomaan”, jossa he eivät voineet luottaa muuhun kuin omiin kykyihinsä olla ja toimia isänä. (Peterson & Jenni 2003, 353–363, Mykkäsen 2010, 21–22 mukaan.)

Kuten Säävälä, Keinänen ja Vainio (2001, 16) totesivat omassa työssään, isät eivät välttämättä kykene konkretisoimaan itseään isänä ennen lapsen syntymää. Tämä voi aiheuttaa tuskastumista ja omien kykyjen epäilemistä. Lapsi on jotain niin ihmeellistä, ettei sitä voi oikein järjellä selittääkään. (Rauhala 2012.)

Isäksi tuleminen on useimman miehen elämän käännekohta, joka muuttaa miestä ja hänen elämäänsä monella tapaa. (Bradley, McKentzie & Boath 2004; Palkovitz 2007, 28, Mykkäsen 2010, 34 mukaan). Muutos ei tapahdu ainoastaan miehessä itsessään, vaan hän muuttuu myös puolisonsa, sukulaistensa, työtovereittensa ym. silmissä, asettaen tälle tiettyjä velvoitteita ja vastuita. (Palkovitz 2007, 28–29, Mykkäsen 2010, 34 mukaan).

Lapsen odotusaikana miesten yhteydentunne puolisoon saattaa kasvaa, mikä näkyy esimerkiksi puolison huolehtimisesta. (Marsiglio 2004; Reed 2005, 8, Mykkäsen 2010, 34 mukaan). Huolissaan oleminen on Galasinskin (2004, 102, Mykkäsen 2010, 34 mukaan) mukaan isien perustunne. Miehet voivat jo odotusaikana pyrkiä kontaktiin lapsen kanssa. (Mykkänen 2010, 34). Paajasen (2006, 21, Mykkäsen 2010, 34 mukaan) haastattelemat alle 3-vuotiaiden esikoislasten isät (n=15) kertoivat, että raskausaika oli heille hyvin tunnepitoista aikaa, onnen ja ilon ollessa päällimmäiset tunteet.

5.2 Isän rooli

Aikuisen käsitys perinteisestä isän roolista on henkilö, joka opettaa enemmän esimerkeillä kuin ohjeilla. Nykyperheen isän katsotaan kuitenkin siirtyneen kehityksellisen roolin puolelle. Isän roolin tärkeitä osia ovat lapsen ymmärtäminen yksilönä, opettaminen sekä isän ja lapsen välinen kumppanuus. vanhemmuuden lähtökohtana pidetään lapsen kehityshaasteiden ja – tehtävien tuntemista. Onkin tärkeää kannustaa ja tukea lasta, mutta silti varoa tekemästä lapsen puolesta asioita, joiden tekemisellä itse on ratkaiseva merkitys lapsen yksilöllisen kehityksen kannalta. Isän rooli kuuluu eri kehitysvaiheissa ilmeneviin perheen perustehtäviin. Ydinperheen ihmissuhteissa isän, äidin ja lapsen muodostama *kolmiosuhde* ja sen merkitys ovat ratkaisevan tärkeitä lapsen kehitykselle. (Esko 1984, 15–16, 27.)

postmoderni isyys kuvastaa aikaa, jolloin miehisyyden ja naisellisuuden ero kytseenalaistuu ja isyyttä kuvataan uudesta näkökulmasta. (Kekäle 2007, 40, 52, Mykkäsen 2010 mukaan). Postmoderni isä on toinen perheen arjen pyörittäjä ja vastuun jakaja, äiti ja isä jakavat vanhemmuuden ilman sukupuolittuneita roolijakoja. (Mykkänen 2010, 17).

Huttunen (2001, 168- 172, Mykkäsen 2010, 17 mukaan) puhuu *uudesta isyydestä*, mikä tarkoittaa positiivissävytteistä isällistä toimintaa. Siihen kuuluu täysi sitoutuminen ja vastuu lapsen hoivasta ja päivittäisestä hoitamisesta, kasvattaen myös isän miehisyyttä ja ihmisyyttä; Tämän ajattelumallin mukaan isyys on miehelle mahdollisuus, ei este. (Cohen 1993, 1, 20; Pleck & Pleck 1997, 34; Pleck, Lamb & Levine 1986, 15, Mykkäsen 2010, 17 mukaan). Osallistuva ja hoivaava isyys voidaan nähdä myös miehisyyttä tukevana toimintatapana. (Kolehmainen 2004, 107, Mykkäsen 2010, 17 mukaan). Äitiäkin ajatellen ”uusi isä” on varmasti tervetullut: uusi isä tarvitsee vähemmän puolisoaan neuvomaan lastenhoitoon ja kotitöihin liittyvissä asioissa jolloin äidin ei tarvitse omaa aikaa saadessaan huolehtia lasten pärjäämisestä. (Ylikännö 2009, 122).

Miika Lehtonen (2007, 57) toteaa, että isyys ja isän rooli perheessä näyttää määrittävän nykyisin lähes täydellisen äidinvallan alaiseksi alueeksi ja resurssiksi, jonka muodon ja sisällön lähinnä äiti saa määrätä. Isyys saatetaan määrittää keittiö-

koneiden tapaan äidin apuvälineeksi; mikäli perhe hajoaa, äiti voi hankkia tarvittavat apupalvelut muualta yhteiskunnasta ja isä joutaa mennä. Samalla menee hänen ja hänen lastensa välinen suhde. (Lehtonen 2007, 57.)

Nykyisän katsotaan, ehkä jopa toivotaan pyrkivän tasavertaiseksi kasvattajaksi äidin kanssa. Molempien vanhempien toimiessa kasvattajina ja arjen askareissa ilman roolijakoja mahdollistavat paitsi helpomman arjen sujumisen, myös molempien vanhempien yhtäläisen osallistumisen lapsen elämään. Tällä on suuri merkitys sekä isälle että lapselle. Lisäksi vanhempien yhtäläinen kotitöihin osallistuminen opettaa lapselle, etteivät kotityöt jakaannu sukupuolen mukaan: nykyisä murtaa esimerkillään perinteiset stereotypiat, esim. ”keittiö on naisen aluetta.” (Rauhala 2012.)

5.3 Isäsuhde

Isäsuhteen merkitys ei rajoitu vain yksilön koko elämään, vaan sen vaikutus voi heijastua kokonaisten sukupolvien kohtaloihin. Isäsuhteessa koetut pettymykset, onnistumiset, ilot ja surut heijastuvat suoraan siihen, miten näemme ja koemme oman maailmamme. Se on osittain geneeissä perittyä, mutta myös mallioppimista. Isä näyttää esimerkkiä käyttäytymisellään siitä, miten maailmassa toimitaan. Mallioppiminen on monin verroin tehokkaampaa kuin erilliset neuvot tai opetukset. (Hämäläinen 2010, 108.)

Luottamusta sekä aitoa kiinnostusta ja välittämistä viestivä isä voi antaa lapsilleen turvallisen elämän mallin ja suuren luottamuksen niin itseä kuin elämää kohtaan. Jos olemme saaneet isältämme hyvät eväät elämään, tehtävämme on siirtää tämä perintö omille lapsillemme ja heidän jälkeläisilleen. Yhtä hyvin isä voi myös suorastaan pilata lapsensa elämän siirtämällä lapsen taakaksi omia käsittelemättä jääneitä ahdistuksiaan ja traumojaan. Näin hänkin vaikuttaa tulevien sukupolvien elämään. (Hämäläinen 2010, 116.)

Isäsuhdetta ei voi vähätellä, koska sillä on suuri merkitys lapsen elämäkuvaan. Isän käyttäytymisellään opettamat asiat elämästä ja siinä toimimisesta antavat lapselle ne positiiviset tai negatiiviset eväät, joiden pohjalta hän luo oman minäkuvasa. Myöhemmässä vaiheessa nämä eväät muokkautuvan esimerkiksi kaveriporukan toimesta, mutta elämän kivijalat tulevat kotoa. (Rauhala 2012.)

Isien tehtävä on tärkeä. Isät, jotka ovat lasten elämässä, osoittavat aitoa kiinnostusta ja välittämistä lasta kohtaan, voivat vahvistaa lapsen itsetuntoa ja itseluottamusta. Vastaavasti isä, joka hylkää perheen itsekkyksissään, ei saa teollaan lasta tuntemaan oloaan yhtään arvokkaaksi tai tärkeäksi. (Rauhala 2012.)

5.4 Isien tunteet

Lapsen syntymä voi olla miehelle ja tunnesekainen tapahtuma, jossa riemu, kauhu, onni ja ahdistus kulkevat rinnakkain. (Mykkänen & Huttunen 2008, 175). Reedin (2005, 8) haastatteleminen isien (n=18) kokemukset synnytystilanteesta ovat yksilöllisiä: jotkut pitävät synnytyksen seuraamisesta, toiset eivät, mutta jokaiselle miehelle se oli koskettava kokemus.

Se, mitä mieheltä odotetaan, saattaa olla ristiriidassa sen kanssa, mitä hän kokee, tuntee ja haluaa. (Mykkänen 2010, 35). Esimerkiksi Hudsonin, Elekin ja Shipmanin (2003, Mykkäsen 2010, 35- 36 mukaan.) mukaan isät saivat isyydelleen liian vähän tukea ja ohjausta puolisoiltaan tai lähiympäristöltään.

McCreightin (2004) haastattelemat irlantilaismiehet (n=14) ja kättilöt (n=32) totesivat isien tunteiden jäävän usein huomiotta puolison keskenmenon tai lapsen menettämisen yhteydessä. Isät kokivat surua lapsensa menetyksestä sekä siitä, että heidän vastamuodostettu isyysidentiteettinsä mureni yhtäkkiä. Surun lisäksi miehet kokivat syyllisyyttä lapsen kuolemasta - olisiko ollut jotain, mitä he eivät tehneet tai heidän olisi pitänyt tehdä toisin? Huomion ja tuen kohteena oli naisen kehollinen kokemus ja hänen tunteensa. Miesten tehtävänä oli tukea vaimojaan jolloin heidän omat tunteensa joutuivat väistymään, usein ne piti peittää täysin. (McCreight 2004, 326–350, Mykkäsen 2010, 36 mukaan.)

Myös Bradley, McKentzie ja Boath (2004, Mykkäsen 2010, 36 mukaan) haastattelivat kymmentä Skotlannissa isäksi tullutta miestä, joista vain yksi kertoi saaneensa puolisoltaan tukea isyydelleen: miehet kokivat kuitenkin saaneensa tukea ystäviltaan ja perheiltään, myös asiantuntijoilta saatu tuki koettiin periaatteessa hyväksi, vaikkakin synnytysvalmennukseen oltiin pettyneitä.

Isien tunteet ovat yhtä tärkeässä asemassa kuin äidinkin. Niitä ei tulisi sivuuttaa tai toissijaistaa, oli kyseessä sitten lapsen äiti, vanhemmat, ystäväpiiri tai sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset. Miehet saattavat ilmaista tunteitaan eri tavalla kuin puolisonsa, mutta esimerkiksi lapsen menettäminen on isälle varmasti yhtä raskasta kuin äidillekin. Isät tarvitsevat tukea puolisolta, lähipiiriltä ym. siinä missä äiditkin. Molemmat murehtivat, jännittävät ja pelkäävät lapsen kasvatukseen liittyviä asioita; he myös kohtaavat kyseiset asiat yhdessä. (Rauhala 2012.)

Sosiaali- ja terveysalan palveluiden saralla isien mahdolliset kokemukset toisarvoisuudesta voivat saada miehet paitsi karttamaan esimerkiksi tulevia neuvolakäyntejä, myös epäilemään oman isyytensä arvoa. Henkilökohtaisesti en ole tällaista asennetta kohdannut: sairaalan ja neuvolan työntekijät ovat kohdelleet minua alusta saakka ammattitaitoisesti enkä ole saanut minkäänlaista väheksyntää osakseni. Tällaista voi kuitenkin tapahtua, mikä on erittäin epäammattillista työntekijän osalta. Lisäksi se, että isä kokee sosiaali- tai terveysalan ammattilaisen väheksyvän hänen isyyttään, voi olla erityisen kova isku isälle: kyseessä on kuitenkin ammattilaisen mielipide. (Rauhala 2012.)

5.5 Kun isä on poissa

Isän poissaolon merkitystä lapselle ei sovi vähätellä. Monissa perheissä isä joutuu esimerkiksi työn takia olemaan paljon poissa kotoa. Muita syitä ovat asumus- tai avioero, sairaus tai kuolema. Isän poissaolon merkitystä arvioidessa täytyy kiinnittää huomiota poissaolon keston, poissaolon syyhyn, lapsen ikään ja sukupuoleen, äiti- lapsi- suhteeseen, sisarus- alasysteemiin ja lapsen asemaan siinä sekä sosiaalisen taustaan. (Esko 1984, 30.) Isän poissaolon merkitystä tulisi arvioida myös sen perusteella, miten asia käsitellään lapsen kanssa.

Viittasin edellisessä kappaleessa Eskoon (1984), kuinka moni isä joutuu olemaan työn takia paljon poissa kotoa. Kyse voi kuitenkin olla omasta valinnasta: isällä saattaa olla mahdollisuus työhön, joka ei edellytä pitkiä työmatkoja tai -tunteja. Joskus vastaavia töitä ei ole tarjolla esim. samalla paikkakunnalla, joskus töiden perässä on jopa mentävä ulkomaille. Toiset isät voivat kokea tällaiset työt kurjiksi, mutta pakollisiksi: heidän on tehtävä tällaista työtä jotta perheen toimeentulo olisi turvattu. Toiset voivat puolestaan ajatella, että heidän työstään johtuvat poissaolot ovat hyväksyttäviä, sillä heidän tehtävänsä on kuitenkin hankkia leipää pöytään (vaikka Suomessa on jo pitkään ollut kahden elättäjän malli). (Rauhala 2012.)

Poissaolevalla isällä voi olla poissaolostaan huolimatta suuri merkitys lapselle ja tämän kehitykselle. Muistikuvat isästä tai muiden kertomukset voivat tuottaa lapselle psykologisen vaikutuksen, jolloin isä on tälle yhä mallina. Isän poissa ollessa on korvaavilla isähahmoilla, kuten sedällä, enolla, isoisällä tai veljellä, suuri merkitys lapselle. Myös opettajalla, ohjaajalla tai naapurilla on tärkeä rooli. Lapselle isä voi kuitenkin olla vaikeasti korvattavissa. Yksinhuoltajaperheissä vanhin lapsi, varsinkin poika, saatetaan pakottaa rooliin, joka ei hänelle kuulu. Hänellä voi jäädä lapsuus täysin elämättä, koska joutuu alkamaan isäksi sisarilleen. (Esko 1984, 30.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Aineistonkeruu

Tein laadullisen tutkimuksen, jossa käytin aineistonkeruumenetelmänä haastattelua. Omassa tuttavapiirissäni oli paljon alle kouluikäisten lasten isiä, joita pyysin haastateltavikseni. Haastatteluni tapahtuivat yhtä lukuun ottamatta haastateltavien kotona. Jo haastatteluja sopiessani tein haastateltaville selväksi, että heidän identiteettinsä pysyy salassa eikä mitään tutkimuksestani voi yhdistää heihin. Haastattelutilanteen alussa kerroin, ettei heidän myöskään ole pakko vastata tiettyihin kysymyksiin, mikäli kokivat olevansa siihen haluttomia. Haastateltavia Tutkimukseen osallistui seitsemän isää joista jotka nimeän haastattelujärjestyksen mukaan: isä 1, isä 2, jne. Haastateltavista isistä kaksi on osa uusperhettä (isillä yhteisiä biologisia lapsia uusperheessä olevan puolison kanssa), yksi isä on eronnut, muut isät ovat ydinperheen jäseniä.

Haastateltavien isien ikähaarukka on nuorimmasta vanhimpaan noin 10 vuotta. Useimmilla heistä on samanlainen sosiaalinen verkosto, johon kuuluvat omat vanhemmat sekä puolison vanhemmat. Yksi isistä ei ole tekemisissä puolison vanhempien kanssa. Heidän sosiaaliluokkansa on myös samanlainen; he ovat yhtä isää lukuun ottamatta kaikki työssäkäyviä. Isistä viisi on suorittanut ammatillisen tutkinnon, kaksi heistä on suorittanut lukion. Yksi isistä on suorittanut yliopiston. Ikä ja sosiaaliluokka saattavat olla vaikuttava tekijä verrattaessa isien vastauksia, mutta haastattelemani isien kohdalla en huomannut eroja, jotka olisivat olleet kytköksissä näihin tekijöihin.

Olin muotoillut haastattelukysymykseni niin, ettei niihin voi vastata ”kyllä - ei”- vastauksilla (muutamaa kysymystä lukuunottamatta), vaan haastateltava sai omin sanoin kuvailla kunkin kysymyksen vastauksen. Tällä tavoin sain kattavaa materiaalia siitä, miten heidän isyytensä vaikuttaa heihin ja mitä isyys heille merkitsee. Haastatteluni tapahtui kasvokkain ja jokaisen haastattelun tallensin ääninauhurilla.

Ennen haastattelutilannetta kyselimme toistemme kuulumisia, joimme kahvia ja keskustelimme yleismaailmallisista asioista: tällä tavoin saimme mahdollista haastattelun tuomaa jännitystä purettua. Painotin vielä ennen haastattelun aloittamista nimien tai muiden tunnistetekijöiden poisjäämistä itse tutkimuksessa. Halusin haastattelutilanteen olevan mahdollisimman vapautunut; jännittynyt haastattelutilanne olisi voinut vaikuttaa ei-toivotulla tavalla haastattelun tulosten sisältöön ja/tai määrään. Haastattelukysymykseni (ks. Liite 1) muotoilin sellaiseksi, että materiaalia tulisi varmasti riittävästi: pelkillä ”kyllä/ei”- vastauksilla en olisi päässyt pitkälle. Kyselin yleisluontoisia asioita haastattelukysymyksissäni ja tällä tavoin annoin ikään kuin haastateltavan itse päättää, millaista tietoa (arkaluontoista) hän antaisi käyttöni. Haastattelukysymykset olivat neutraaleja, koska en voinut käyttää haastattelukysymyksiä, jotka olisivat saattaneet vaikuttaa isien vastaushalukkuuteen negatiivisella tavalla. Litteroitua materiaalia sain kasaan 33 sivua.

6.2 Analyysi

Haastattelukysymykseni muodostuivat opinnäytetyöni teoriaosuuden sekä tutkimuskysymysten pohjalta. Teoriaosuuttani kirjoittaessa sain tekstistä hyviä ideoita haastattelukysymyksille ja teoriaosuuden edetessä muokkasin haastattelukysymykset lopulliseen muotoonsa (tutkimuskysymyksiä reflektoiden). Jokaisen haastattelun jälkeen suoritin haastattelun litteroinnin. Kaikkien haastattelujen litteroinnin jälkeen aloin huolellisesti perehtyä saamaani aineistoon. Analysoin tutkimusaineistoani käyttäen aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Kyseisellä menetelmällä tutkimusaineisto hajotetaan pienempiin osiin, muokataan ja kootaan uudelleen loogiseksi ja selkeäksi kokonaisuudeksi (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108).

Pilkoin haastattelutulokseni pienempiin osiin ja aloin jäsenellä niitä tutkimuskysymysten mukaan. Yhdistelin haastateltavien isien yhteneväisiä sekä eriäviä mielipiteitä ja kokosin niiden pohjalta uusia kokonaisuuksia, jotka helpottivat tutkimustulosteni analysointia ja luotettavuutta. Luovuin myös osasta tutkimuskysymyksistä kokiessani niiden olevan irrelevantteja tutkimukseni kannalta. Lisäksi niiden esittäminen tutkimuksessa olisi voinut vaarantaa haastateltavien nimettömyssuojan.

Tutkimukseni johtopäätöksiä tehdessäni kiinnitin huomiota isien eriäviin elämäntilanteisiin. Haastateltavista isistä osa kuului ydinperheeseen, osa uusperheeseen; yksi isistä on eronnut - hänen lapsensa asuu isällään joka toinen viikko. Analysoidessani tutkimustuloksia en kuitenkaan huomannut perhemuotojen vaikuttavan isien tapaan toteuttaa isyyttään niin, että selkeitä perhemuotojen välisiä eroja olisi ollut.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

7.1 Millainen mies on hyvä isä?

Isien vastaukset hyvänä isänä olemisesta olivat melko samankaltaisia. Rakkaus, tuki ja läsnäolo olivat kaikilla isillä tärkeitä asioita isänä olemisessa. Isät kokivat, että heidän aktiivinen isyytensä on kytköksissä sekä parisuhteeseen että hyvään isä- lapsisuhteeseen.

Useimmat haastateltavat isät pitivät sosiaali- ja terveyspalveluihin osallistumista hyvän isän merkinä. Hyvä isä on mukana muun muassa neuvolassa, koska siellä isä oppii uusia asioita, jotka auttavat häntä isyyteen valmistautumisessa sekä lapsen kanssa toimimisesta. Synnytysvalmennuksessa isät oppivat keinoja tukea ja auttaa puolisoa synnytystilanteessa parhaansa mukaan, haastateltavat isät kokivat, että hyvä isä on paikalla lapsensa syntymässä, mikäli mahdollista. Haastateltavista isistä kuusi ilmoitti osallistuneensa neuvolakäynneille ja neljä osallistui synnytysvalmennukseen. Kaikki isät olivat osallistuneet synnytykseen.

Itse synnytystilanne ei kuitenkaan kaikkien isien mielestä ollut pelkkää riemua, perustelukin oli täysin ymmärrettävä:

Synnytystilanne mulle oli ehkä sellanen painostava, että se koko tilanne, puolison kivut ja tuskat ja kaikki, et siinä tilanteessa oot niinku orpona ettet pysty auttaan toista millää lailla. Mä koin sen tavallaan en niin miellyttäväks omaks kokemukses mutta kumminki olin puolison tukena sitte siinä tilanteessa. (Isä 7.)

Haastateltavat isät korostivat parisuhteen hyvinvoinnin olevan kytköksissä hyvään isyyteen. Terve parisuhde luo osaltaan alustaa hyvälle isyydelle: puolison positiivinen huomioiminen ylläpitää hyvää ilmapiiriä ja perheenä toimiminen on paljon helpompaa. Haastateltavista isistä yksi on eronnut, hän kertoi eron osittain johtuneen siitä, ettei antanut parisuhteelle tarpeeksi aikaa.

Siihen tuli suurin virhe varmaan tehtyä että miks mä nyt en enää parisuhteessa oookkaa, että mä aikalaille pyrin niinku mahdollisimman paljon auttamaan puolisoa siinä hoidossa ja ehkä jopa liikaaki. Että se meni sellaseksi, että mä unohdin aikalaille kaikki sillon, et mä olin vaan kotona ja touhasin muksun kaas hirveesti ja pidin puolisoa itses-täänselvyytenä ja siitä lähdettiin sitte osaksi tän mun käyttäytymisenki takia sitte eri raiteille, mikä sitte lopulta johti jopa eroon. Että nää on niitä oppimisen paikkoja, että nii mä en enää tekis. Et silloin pitää muistaa huomioida toinenki, siinä itestä tuli hirveen huolehtivainen tyyppi eikä osannu ottaa sitä omaakaan aikaa. (Isä 5.)

Kaikki isät mielsivät hyvän isän ottavan vastuun roolistaan. Haastateltavat isät kertoivat kasvaneensa rooliinsa ilman suurempia vaikeuksia, oman vapaa-ajan, kuten harrastusten ja kavereiden kanssa toimiminen ovat muuttuneet lapsen tulon myötä enemmän suunniteltaviksi. Ei voi enää tulla ja mennä niin kuin huvittaa, menemiset on suunniteltava ja sovittava etukäteen. Isät kokevat lapsensa olevan etusijalla heidän elämässään, mutta heillä on myös mahdollisuus omaan aikaan. Läsnaololla lapsen elämässä on heille kaikille suuri merkitys ja heidän mielestään hyvä isä nimenomaan asettaa lapsen omien intressiensä edelle.

Se yleine menemine ja rällästämine o vähentyny tosi paljo, niin ku se tietysti asiaan vähä kuuluuki. (Isä 6).

Onhan se rauhoottanu elämäntyöliä. (Isä 3).

Kyllähän noita kavereita ehtii nähdä, mut pyrin kuitenkin kaiken vapaa-ajan olla lapsen kanssa. (Isä 1).

7.2 Miten haastateltavat isät toteuttavat hyvää isyyttään?

Viisi haastateltavista isistä kertoi valmistautuneensa isäksi tulemiseen henkisellä tasolla keskustelemalla puolisonsa ja lähipiirinsä kanssa isäksi tulemiseensa liittyvistä asioista ja käymällä tunteitaan läpi heidän kanssaan. Neljä haastateltavista isistä sai tukea ja neuvoa jo isiksi tulleilta ystäviltään ja sukulaisiltaan ja he saivat tuntumaa, millaista lapsen kanssa toimiminen on. Kaksi haastateltavista isistä ei maininnut hankkineensa erityisempää tietoa isäksi tulon henkisen valmistautumisen tueksi. Kaikki isät kuitenkin mainitsivat fyysisen valmistautumisen olevan heille tärkeää (sänky, hoitopöytä- ja tarvikkeet, vauvanvaatteet, isompi asunto ym.). He halusivat kaiken olevan valmiina kun lapsi syntyy.

Ne haastateltavat isät, jotka osallistuivat sosiaali- ja terveystalouteihin raskauden aikana ja sen jälkeen, kokivat osallistumisensa tärkeänä joko itselleen, lapselleen tai puolisolleen. Yksi isä ei erityisesti kokenut palveluihin osallistumista itselleen tärkeänä, mutta halusi olla puolisonsa tukena. Kaksi haastateltavaa isää on osallistunut jokaiselle palvelukäynnille ja muut isät joitakin kertoja. Kaikki synnytyksen jälkeisiin neuvolakäynteihin osallistuneet isät ovat halunneet olla lapsen kanssa paikalla, jotta he itse saisivat nähdä ja kuulla miten lapsi on kehittynyt, onko kaikki kunnossa jne.. Kaksi isää mainitsi erityisesti rokotustilanteen olevan sellainen tilanne, johon he haluavat tulla lapsen tueksi ja turvaksi. Isistä viisi on osallistunut synnytyksen jälkeisille neuvolakäynneille.

Haastateltavista isistä ne, jotka ovat työelämässä (kuusi seitsemästä) toteuttavat hyvää isyyttään vähentämällä työkeskeisyyttään. He kokivat hyvän isän tunnuksena turvata osaltaan perheen taloudellinen toimeentulo, mutta tärkeämpänä he pitivät yhteistä aikaa lastensa kanssa. Moni isistä päivitteli haastattelun ulkopuolella kuinka lapset kasvavat nopeasti, ja kuinka heidän lapsuudestaan on ehdittävä nauttimaan ennen kuin se on ohi.

Ennen mä olin tos aiemmas työpaikas sen normi työpäivän, se oli se työ mitä piti tehdä mut ny ku on yksityisyrittäjänä ni tavallaa on helpompia olla kotona et ajankäyttö muuttu ku työpaikka muuttu nii nyt voi olla kotona ku haluaa ja tarvittaessa. (Isä 7.)

No tuota, vähemmän mä meen ylitöihin, mutta silti kumminki et töis pystyy käymää iha normaalisti. (Isä 6).

Yksi isistä on töissä lasten parissa. Hän on isäksi tulemisensa myötä muuttunut myös ammattilaisena ja ymmärtää paitsi lapsia, myös heidän vanhempiaan paremmin. Hänen isänä olemisensa on hänelle myös vertailukohta, jonka avulla hän tulkitsee työhönsä liittyviä asiakastilanteita. Hän peilaa myös itseään isänä työssään ja sanoo kehittyvänsä isänä kyseisten asiakastilanteiden ansiosta.

.. et ku on toisten ihmisten lasten kanssa tekemisissä, nii sitä osaa katkoa sitä työtä vähä eri tavalla. Et oman lapsen kautta sen sit ymmärtää paremmin kaikki vanhempien huolenaiheet ja tällaset, et ymmärtää niitä paremmin. (Isä 4.)

Isät osallistuvat selkeänä enemmistönä kodin sekä lasten hoitoon yhtäläisesti puolison kanssa. Kotitöihin osallistuvat isät pitivät kotitöitä yhtä lailla miehen kuin naisenkin töinä. He kokivat, että kotityöt kuuluvat myös miehelle. Neljä haastateltavaa isää pyrki jaottamaan kodin hoidon puoliksi. Yksi isistä on työnhakija ja hän sanoi ehtivänsä hoitaa (ja hoitavansa) kotitöitä puolisoaan enemmän. Yksi isistä sanoi osallistuvansa kotitöihin vähänlaisesti, koska hänen puolisonsa on tällä hetkellä äitiysvapaalla: isä hoitaa kodin raskaammat työt. Isä 5 (eronnut) hoitaa lastaan puolisonsa kanssa vuoroviikoin, hän kertoi järjestelyn toimivan moitteettomasti ja että he toimivat lapsen äidin kanssa lapsen kasvatuksellisissa asioissa yhteisesti ja hyvässä ymmärryksessä. Lastensa kanssa kaikki isät ovat mahdollisimman paljon, tutkimukseni perusteella he kaikki pyrkivät hoitamaan lasta yhtä paljon kuin lapsen äitikin.

7.3 Miten palvelujärjestelmä, perhe ja työpaikka huomioivat isiä?

Kaikki isät jotka osallistuivat sosiaali- ja terveystalvieluihin (kuusi isää) kokivat tulleen huomioiduksi henkilökunnan puolelta hyvin. He kokivat että henkilökunta tuki ja neuvoi isiä ja rohkaisi heitä isyyteensä. Yksi isistä koki aluksi ulkopuolisuuden tunteita neuvolassa (ainoa miesasiakas käyntihetkellä), mutta tunsii saavansa henkilökunnalta arvostusta osakseen; isä koki, että henkilökunta kannusti häntä isän roolissaan ja painotti sen tuomia positiivisia asioita. Isät myös kokivat saaneensa henkilökunnalta paljon hyödyllistä tietoa vanhemmuuteensa.

On siellä kyllä aina huomioon otettu että ei oo kyllä vähemmälle jääny.
(Isä 2).

Isä 7 kertoi olleensa yllättynyt siitä kuinka hyvin hänet otettiin neuvolassa vastaan. Hänen mielestään isän rooli on viime vuosikymmeninä vahvistanut asemaansa, nykyään on olemassa erilaisia isä- lapsitapahtumia, mitä ei hänen lapsuudessaan ollut. Isän rooli on hänen mielestään muuttunut myös perhekeskeisemmäksi ja hänelle oli positiivinen yllätys, että myös neuvolassa tällainen muutos on huomattu.

Kyllä ne aika yllättävänki hyvin et ku neuvolas oltii niin ne kutsui isäks ja tälle. Et kyllä se aika tasavertasta oli ja hyvin mulle ainaki kerrottii kaikki ja yllätyinki siitä, että miten hyvin isää huomioitiin siinä tilanteessa vaikka omalta osalta tuntu että puolisoahan siinä raskaana on. (Isä 7.)

Haastateltavien isien perheet ovat olleet heidän tukena ennen ja jälkeen lapsen syntymän. Neljä isistä koki suhteensa vanhempiinsa tiivistyneen lapsen tulon myötä, muut isät eivät kokeneet perhesuhteissa tapahtuneen merkittäviä muutoksia. Isä 6 sanoi väliensä lähentyneen myös puolison vanhempien kanssa.

Kolme isää mainitsi, miten he saavat perheeltään tukea lapsen kasvatukseen ja hoitoon toimimalla lapsenvahtina, jos lapsen vanhemmat haluavat viettää kahdenkeskeistä aikaa esim. elokuvissa. He sanoivat vanhempiensa auttavan mielellään koska kokevat lapsensa olevan tärkeä isovanhemmilleen.

On tullu jotenki vielä läheisemmäks ainaki ton puolison puolen porukka, että niiden kans on ollu enemmän tekemisis ku ne haluaa nähdä lasta mahdollisimman paljon ja sillee et siel on tullu kuljettua vielä enemmän ku enne. kyllä tietysti oma perheki haluaa koko ajan nähdä, ne soittelee että missä mennää ja koska tavataa ja koska tullahan kattomaan tai näyttämään lasta ja et niillä on ikävä. On tullu sukuloitua yllättävän paljo, et enemmän mitä enne. (Isä 6.)

Työpaikat huomioivat työelämässä toimivia isiä (kuusi seitsemästä isästä) eri lailla. Neljä isistä koki heidän työpaikkansa huomioivan heitä hyvin isyyteen liittyvissä asioissa. He kokivat työpaikkansa ymmärtäväisenä, mikäli isät joutuivat jäämään töistä pois lapseen liittyvien asioiden, kuten sairauden tai neuvolakäyntien vuoksi.

Kaksi isää ei kokenut työpaikkojensa tukevan heidän isyyttään. Isä 1 kertoi, kuinka hänen työpaikkansa painosti häntä pitämään lyhyemmän isyysloman ja kuinka hänen ”on pakko tulla” töihin kun puhelin soi, vaikkei kyseistä vuoroa olisi etukäteen listattu. Isä 7 sanoi hänen edellisen työpaikkansa olevan täysin välinpitämätön hänen isyyteensä liittyvistä tarpeistaan.

..ne ei aiemmas työpaikas ymmärtäny millää lailla et ku tenava oli kipee ja jouduin jäämää kotiin nii sanotti vaa et eikös siel oo nainenki sitä varte että se on kotona et eihän se oo edes töissä. Et se oli perseestä suoraa sanottuna, siel ei ymmärretty ptkääkää. (Isä 7.)

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tutkimukseni oli minulle mielekäs kokemus. Toisten isien kanssa keskusteleminen isyyteen liittyvistä asioista laajensi omaa ajatusmaailmaani positiivisella tavalla. Isänä pidän tärkeänä asiana olla osa lapseni elämää ja halusin tutkimusta tehdesäni nähdä, mitä mieltä haastateltavat isät ovat isyydestään. Olin itse yllättynyt siitä, kuinka osa isistä puhui niin avoimesti myös henkilökohtaisista asioistaan. Ennen haastatteluja pelkäsin, etten saa tarpeeksi kattavaa tutkimustietoa kasaan heidän mahdollisista peloistaan tulla ilmi/ kertoa ulkopuoliselle vastauksia kysymyksiini. Pelkoni oli kuitenkin aiheeton ja olen siitä haastateltaville isille kiitollinen.

En pyrkinyt tekemään suurta tutkimusta, jonka tuloksia voitaisiin yleistää Etelä-Pohjanmaan tai koko Suomen isiin: käyttämälläni tutkimusmenetelmällä se olisi ollut mahdotonta. Laajalla kyllä/ei- vaihtoehtoisilla kysymyksillä varustettu lomake olisi tavoittanut enemmän isiä, mutta olisi sisällöltään antanut vähemmän. Kyse oli haastattelemieni isistä, miten he isyyttään toteuttavat. Haastatellessani joitain isiä sain nähdä, kuinka he toimivat lapsensa kanssa. Heistä näkyi ylpeys ja rakkaus lastaan kohtaan; isänä tiedän sen tunteen ja tunnistankin sen kyllä. Tuloksista näkyy, miten selkeä enemmistö isistä mieltää sekä toteuttaa hyvää isyyttä tietyillä tavoilla. Tuloksiani voidaan käyttää suuntaa antavana pohjana muille, laajemmille isyyttä käsitteleville tutkimuksille.

Koska haastateltavat isät ovat tuttujani, on hyvin mahdollista että henkilökohtainen suhteeni heihin vaikutti haastattelutuloksiin. Tämä ei kuitenkaan näkynyt haastattelutilanteessa saati vastausten laadussa millään lailla negatiivisena asiana. Isät olivat hyvin luontevia sekä avoimia, heidän haastattelunsa sujui luontevasti eikä kukaan kokenut haluttomuutta vastata yhteenkään haastattelukysymykseen. Vastaavasti haastattelutilanteessa olisi voinut käydä päinvastoin: isät olisivat voineet kokea haluttomuutta vastata haastattelukysymyksiin, koska tunnen heidät. Näin ei onneksi käynyt.

Saman haastattelun tekeminen ventovieraalle isälle riippuu haastateltavasta ihmisestä: toisten on helpompi puhua henkilökohtaisista asioistaan ihmiselle, jota ei tunne. Olen varma, että tekemääni tutkimusta voitaisiin käyttää mallina suuremmissa tutkimuksissa, joissa haastattelija haastattelee itselleen tuntemattomia ihmisiä ja saa kattavaa aineistoa.

Tutkimukseni osoittaa, että isät pyrkivät olemaan mahdollisimman paljon osana lapsensa elämää. He ovat ottaneet isän roolinsa vakavasti ja kasvaneet isyyteen asiaankuuluvasti. Suurin osa isistä osallistuu lapsiinsa liittyviin sosiaali- ja terveyspalveluihin ja heitä myös huomioidaan henkilökunnan puolelta ammattimaisesti ja arvostetusti.

Selkeä enemmistö hoitaa kodin puolisonsa kanssa tasan. Useimpien isien selitys tähän oli yleinen miehen velvollisuus, kaksi vastasi olevansa esimerkkinä lapselleen (myös isä tiskaa). Lapsen hoitoon liittyvissä asioissa kaikki isät halusivat olla osallisena yhtä paljon kuin puolisonsa. Kodin ja lastenhoitoon osallistuminen on subjektiivinen kokemus, tarkemman tuloksen olisin saanut vertaamalla isien vastauksia heidän puolisoidensa kokemuksiin isien kodin- ja lastenhoidon määrästä. Väestöliiton perhebarometrin (Artikkeli 27.01.2012) mukaan isät tekevät yhteenlasketuista koti- ja lastenhoitotöistä yli 40 prosenttia. Haastateltavat isät puoltavat vastaustensa perusteella tätä tulosta.

Isät toteuttivat enimmäkseen psykologista ja sosiaalista isyyttä. (Huttunen ks. 13 ja 14). Heille on tärkeää viettää lastensa kanssa yhteistä aikaa ja kokivat yhdessäolon tärkeäksi sekä itselleen että lapselleen. He ovat halunneet olla osana lastensa elämää alusta lähtien ja mieltävät sen tärkeäksi osaksi isyyttään. He eivät pidä lapsen rakkautta itsestäänselvyytenä. Yksi isistä koki myös suvun jatkumisen olevan hänelle ylpeyttä ja iloa antava asia. (biologinen isyys, Huttunen ks. 8-9).

Vaikka haastattelemani isät ovat erilaisia ihmisiä, he ovat isinä suurelta osin samanlaisia. suurin osa heistä toteuttaa isyyttään samoilla periaatteilla ja heistä kaikista näkyy päällepäin ylpeys ja rakkaus lastaan kohtaan. Jokainen heistä on onnellinen isyydestään ja he pitävät sitä tärkeänä osana identiteettiään.

LÄHTEET

Baber, K.M. & Dreyer, A.S. 1986. Delayed childbearing: men's thinking about the fertility decision. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus.[verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 21.[viitattu12.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Borg, B. & Bruce, M. 1991. The group system. Teoksessa: J. Säävälä, E. Keinänen & J. Vainio (toim.) Isä neuvolassa: työvälaineitä ja ajatuksia vauvaa odottavien ja hoitavien isien kanssa työskenteleville. Tasa- arvojulkaistu 2001: 8. Helsinki: Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö.

Bradley, E., McKentzie, M. & Boath, E. 2004. The experience of first- time fatherhood: a brief report. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 34. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Cohen, T. F. 1993. Men talk. Stories in the making of masculinities. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 17. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Esko, M. 1984. Mies ja isyys: perheen kehitysvaiheet ja isän muuttuva rooli. Porvoo- Helsinki- Juva: WSOY.

Galasinski, D. 2004. Men and the language of emotions. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 34. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

HS-raadin vastaukset kysymykseen: Kantavatko isät nykyisin riittävän suurta vastuuta lapsistaan?. 11.11.2011. [verkkolehtiartikkeli]. [viitattu 30.4.2012]. Saatavana:<http://www.hs.fi/kulttuuri/HS-raadin+vastaukset+kysymykseen+Kantavatko+is%C3%A4t+nykyisin+riitt%C3%A4v%C3%A4n+suurta+vastuuta+lapsistaan/a1305549129102>

Hudson, D.B., Elek, S.M. & Shipman, A. 2003. Effects of the new fathers network on first-time fathers' parenting self- efficacy and parenting satisfaction during the transition to parenthood. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 35-36. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat: hoiva- isiä, etä- isiä ja ero- isiä. Jyväskylä : PS-kustannus

Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat: hoiva- isiä, etä- isiä ja ero- isiä. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 17. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Hämäläinen, P. 2010. Isä ja minä: ainutlaatuinen ihmissuhde hyvässä ja pahassa. Helsinki : Minerva.

Isien osuus kotitöistä ja lastenhoidosta kasvaa. 2012. [verkkoartikkeli]. 27.1.2012. [viitattu 15.5.2012.]. Saatavana: <https://www.perheaikaa.fi/lapsi-perheessa/jutut/isyys/isien-osuus-kotitoista-ja-lastenhoidosta-kasvaa/>

Kekäle,J. 2007. Postmoderni isyys ja uskonnollisuus- tarinallinen näkökulma. Joensuu: Joensuun yliopiston teologisia julkaisuja 19. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 16. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Kolehmainen, J. 2004. Osallistuva isä- muuttunut mies? Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 17. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Lehtonen, M. 2007. Voiko isä olla lapsen hyvä huoltaja? Teoksessa: A. Kotro & H. Sepponen (toim.) Mies vailla tasa- arvoa. Helsinki : Tammi, 2007, 57.

L 5.9.1975/700. Isyyslaki.

L 8.4.1983/361. Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta.

L 8.2.1985/153. Laki lapseksiottamisesta.

L 9.11.2001/950. Laki rekisteröidystä parisuhteesta

Marsiglio, W. 2004. Studying fathering trajectories: in- depth interviewing and sensitizing concepts. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 34. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Marsiglio, W & Hutchinson, S. 2002. 'Sex, men and babies'. Stories of awareness and responsibility. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 21. [viitattu12.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

McCreight, S.B. 2004. A grief ignored: narratives of pregnancy loss from a male perspective. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 36. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Mesiäislehto- Soukka, H. 2005. Perheenlisäys isien kokemana- fenomenologinen tutkimus. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 34. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Morgan, D. 2002. Epilogue. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 15. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Mykkänen, J. 2010. Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus.[verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Mykkänen, J. & Huttunen, J. 2008. Isäksi tulon tunteet. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 35. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Paajanen, P. 2006. Päivisin leiväntuoja, iltaisin hoiva- isä. Alle 3- vuotiaiden esikoislasten isien näkemyksiä ja kokemuksia isyydestä. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 34. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Palkovitz, R. 2007. Transitions to fatherhood. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 34. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Peterson, A. & Jenni, C.B. 2003. Men's experience of making the decision to have their first child: a phenomenological analysis. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 21-22. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Pleck, E.H. & Pleck, J.H. 1997. Fatherhood ideals in the United States: historical dimensions. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 17. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Pleck, J.H., Lamb, M.E. & Levine, J.A. 1986. Facilitating future change in men's family roles. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 17. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Reed, R.K. 2005. Birthing fathers. The transformation of men in American rite of births. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 34. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Sévon, E. & Huttunen, J. 2002. Odottavan äidin vastuu. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 21. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Sévon, E. & Huttunen, J. 2004. Isäksi naisten kertomuksissa ja vähän miestenkin. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 21. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Sheldon, S. 2005. Fragmenting fatherhood: the regulation of reproductive technologies. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 21. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Säävälä, J., Keinänen, E. & Vainio, J. 2001. Isä neuvolassa: työvälineitä ja ajatuksia vauvaa odottavien ja hoitavien isien kanssa työskenteleville. Tasa- arvojulkaissuja 2001: 8. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Takala, P. & Klaukka, T. 2000. Äitiyspakkaus käyttäjien puntarissa 2. Teoksessa: J. Säävälä, E. Keinänen & J. Vainio (toim.) Isä neuvolassa: työvälineitä ja ajatuksia vauvaa odottavien ja hoitavien isien kanssa työskenteleville. Tasa- arvojulkaissuja 2001: 8. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Vuori, J. 2004. Isyyden mallit ja isien valinnat. Teoksessa: J. Mykkänen (toim.) Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. [verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 16. [viitattu13.7.2011]. Saatavana: <http://julkaisut.jyu.fi/?id=978-951-39-3802-4>

Ylikännö, M. 2009. Isien ajankäytöstä: uuden isyyden hidas esiinmarssi. [verkkolehdistäartikkeli]. Yhteiskuntapolitiikka 74 (2), 122. [viitattu 16.4.2012]. Saatavana: <http://www.stakes.fi/yp/2009/2/ylik%C3%A4nn%C3%B6.pdf>

LIITTEET

Liite 1: isien tutkimushaastattelu

LIITE 1 Isien tutkimushaastattelu

1. Miten valmistauduit lapsen tuloon henkisesti/ fyysisesti?
2. Miten perheesi/ lähipiirisi/ ystäväsi suhtautuivat isäksi tuloosi?
3. Oliko lähi/ tuttavapiirissäsi henkilöitä jotka olivat jo tulleet isiksi?
 - Kyselitkö heiltä isänä olemisesta/ millaista esitietoa sait heiltä isyydestä?
 - miten vastaukset vaikuttivat ajatteluusi isyydestä (positiiviset/ negatiiviset asiat)
4. Käytitkö odotusaikana sosiaali- terveystalvaeluita (neuvola, sairaala, synnytysvalmennus)
 - osallistuitteko molemmat kyseisten palveluiden käyttöön?
 - Koitko itsellesi tärkeänä asiana olla mukana neuvolakäynneissä, synnytysvalmennuksessa jne.?
 - Tunsitko sosiaali- ja terveystalvaeluiden henkilökunnan huomioivan sinua tasavertaisesti äidin kanssa/ koitko itsesi ulkopuoliseksi?
5. Olitko mukana synnytyksessä?
 - Koitko/ olisitko kokenut itsellesi tärkeänä asiana osallistua synnytykseen?
6. Oletko osallistunut lapsesi syntymän jälkeisiin sosiaali- ja terveystalvaeluiden (neuvola, lääkäri) käynteihin?
 - Koetko sen tärkeänä lapsellesi/ itsellesi?
 - Esimerkiksi neuvolat mielletään äidin ja lapsen ”kotikenttänä”, koetko olevasi ulkopuolinen/ tervetullut?

- 7.** Miten kuvailisit asioiden muuttuneen elämässäsi lapsen tulon jälkeen
- parisuhteen
 - lapsuudenperheen/ kumppanin perheen
 - harrastusten
 - kavereiden
 - työn
 - muiden asioiden osalta?
- 8.** (Mikäli haastateltava on työelämässä) Koetko työpaikkasi tukevan isyyttäsi, esim. lapsen sairastuessa pääset jättäytymään töistä pois jos tarve vaatii, isyysvapaat ym.
- 9.** Miten kodin hoito jakaantuu perheessänne? Miksi kyseisellä tavalla?
- kodin osalta: siivous, ruuanlaitto, pyykit, tiskit jne.
 - lapsen hoito: vaipanvaihto, kahdenkeskeinen aika lapsen/lasten kanssa, syöttäminen, kylvettäminen, yösyöttö (jos on)
- 10.** Oletko mielestäsi saanut riittävästi sijaa lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa?
- Onko kumppanisi/ lähipiirisi antanut Sinulle tarpeeksi sijaa lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa?
 - Onko esim. neuvolassa henkilökunta rohkaissut tai kannustanut Sinua osallistumaan aktiivisesti lapsenkasvatukseen?
- 11.** Miten koet isyyden roolin muuttuneen lähivuosisikymmenten aikana?
- Arvostetaanko isiä nykyään enemmän/vähemmän kuin ennen? Miksi?
- 12.** Millainen isä on mielestäsi hyvä isä?
- 13.** Mitä isänä oleminen merkitsee Sinulle?